

Tu byłem

Wystawa jubileuszowa z okazji setnej rocznicy
urodzin Tony'ego Halika

Muzeum Podróżników im. Tony'ego Halika

Majówka, Toruń 2021



Wystawa *Tu byłem* poświęcona została charyzmatycznemu podróżnikowi Tony'emu Halikowi z okazji 100. rocznicy jego urodzin. 24 stycznia 1921 roku przyszedł na świat w Toruniu i tutaj powstało Muzeum Podróżników, któremu patronuje ten znany polski obywatel.

Życie Tony'ego Halika przepełnione było pracą reportera i fotografa, bywał tam, gdzie działy się rzeczy ważne i ciekawe. Jako reporter amerykańskiej sieci telewizyjnej NBC zwiedził wiele krajów, zarówno mieszkając w Ameryce Łacińskiej (1948-1976), jak i po powrocie do Polski – przemierzając świat wspólnie z Elżbietą Dzikowską w poszukiwaniu ciekawych tematów do programów telewizyjnych: „Tam gdzie, pieprz rośnie”, „Tam, gdzie rośnie wanilia” oraz „Pieprz i wanilia”. Halik wyznaczał sobie wciąż nowe cele, dlatego kończąc jedną podróż, planował kolejną. Był w ciągłym ruchu. Uwielbiał żeglować, a gdy jeziora skuł lód, latał na bojerach. Nie zwalniał tempa swego życia nawet, gdy był już bardzo chory. Zapragnął umrzeć w drodze, w podróży, jednak to ostatnie marzenie nie zostało spełnione, podobnie jak lot w kosmos. Zmarł 23 maja 1998 roku w Warszawie.

Wystawa „Tu byłem” prezentuje jedynie niewielki fragment biografii Tony’ego Halika. Fotografie – to zatrzymane w kadrze wybrane sekwencje z jego życia przepełnionego pracą i podróżami. Ekspozyty natomiast odzwierciedlają jego pasję do gromadzenia pamiątek z podróży, które jak trofea dekorowały jego domy najpierw w Argentynie, Meksyku, a potem w Warszawie. Dziś znajdują się w zbiorach Muzeum Podróżników (w przeważającej większości) oraz Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.

Dopełnieniem wystawy są portrety stworzone przez artystów polskich, którzy wykonali je specjalnie na jubileusz setnych urodzin Tony’ego Halika, a także wybrane ilustracje Magdaleny Kozieł-Nowak z książki dla dzieci Mirosława Wlekłego "Przygoda dzika Toniego Halika".



TIME-LIFE
International



La presente acredita al Sr. ANTONIO HALIK
como FOTOGRAFO de estas revistas
Cualquier atención que se preste al Portador de
esta credencial, será agradecida por sus Editores.
México, D. F. 19564

Halik
FIRMA DEL INTERESADO

Halik
CORRESPONSAL EN JEFE

IMPACTO
REVISTA SEMANAL Editada por
PUBLICACIONES LLERGO, S.A.
No. 90.-
EL SEÑOR ANTONIO HALIK.
ES REPORTERO



GRAFICO DE ESTA REVISTA
LAS ATENCIONES QUE SE LE DISPENSEN
SERAN DEBIDAMENTE AGRADECIDAS
MEXICO, D.F. A. 4 DE JUL. DE 1960

SIEMPRE EN EL BLANCO!

1/1/64
GENERAL GERENTE
SELLO AL AÑO EN CURSÓ



II MIEDZYNARODOWY
TURNIEJ BOKSERSKI
im. FELIKSA STAMMA
WARSZAWA »TORWAR«
10-12. XI. 1978 .r.
Prasa

Tony A. Halik
U S A

The Adventurers'




TONY HALIK
NAME
DAVEY LINZE
GUEST OF
6-25-59
DATE
LOS ANGELES
CALIF.

PANORAMA
ABRIL Y TIME-LIFE EDITORES
AVENIDA ALEM 884 - BS. AS.

A QUIEN CORRESPONDA

El señor Antonio HALIK lleva la representación de esta revista, y rogamos a las autoridades y otras personalidades, le presten la mayor ayuda posible en el cumplimiento de su misión fotográfica.

Buenos Aires, 8 de julio de 1963



Jorge Be'Angeli
Dr. Jorge Be'Angeli
Director

RENSA



CREDENCIAL NUM. 132

AMP
Asociación Mexicana de Periodistas
Ayuntamiento 146, 9o. Piso
México, D.F. - Tel. 21-39-91

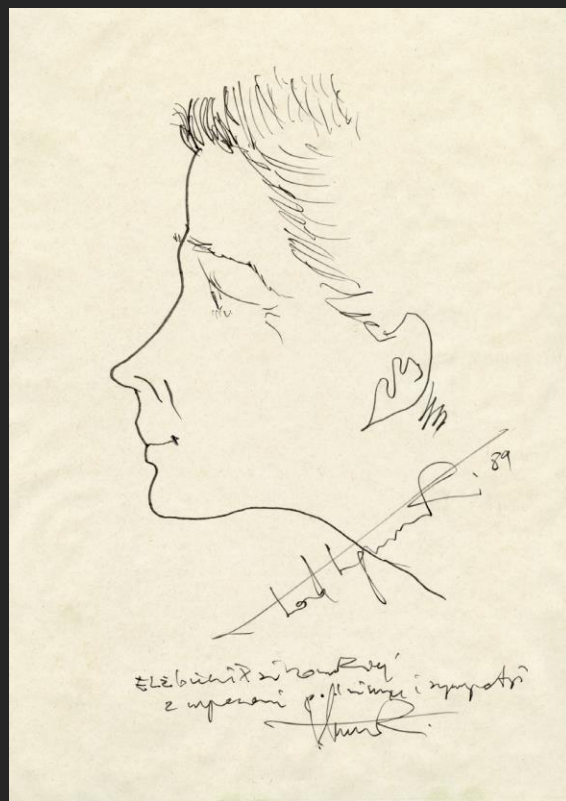
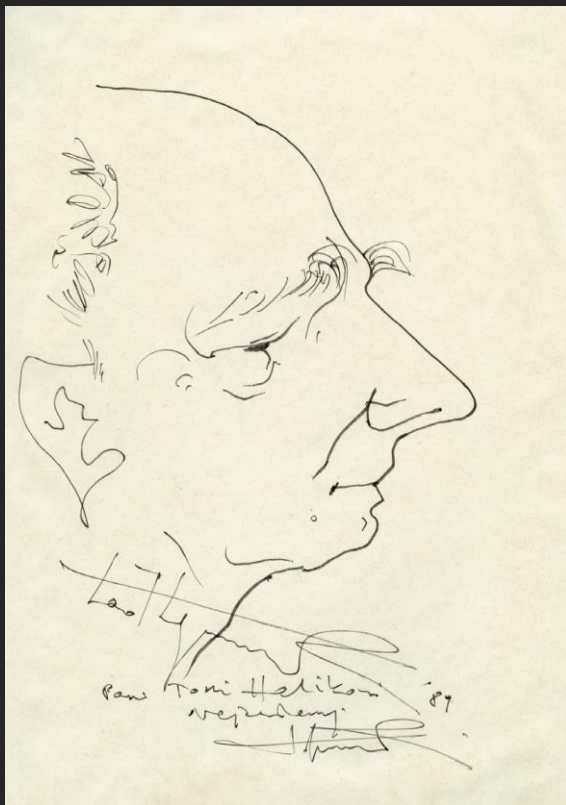
VALIDA únicamente hasta diciembre de 1962.

La presente acredita a 1 SR.
ANTONIO HALIK
como miembro activo de la Asociación Mexicana de Periodistas. Pedimos a las Autoridades y particulares le faciliten el debido cumplimiento de sus labores profesionales.

Halik
Presidente

Antonio Halik
Secretario

1961-1962

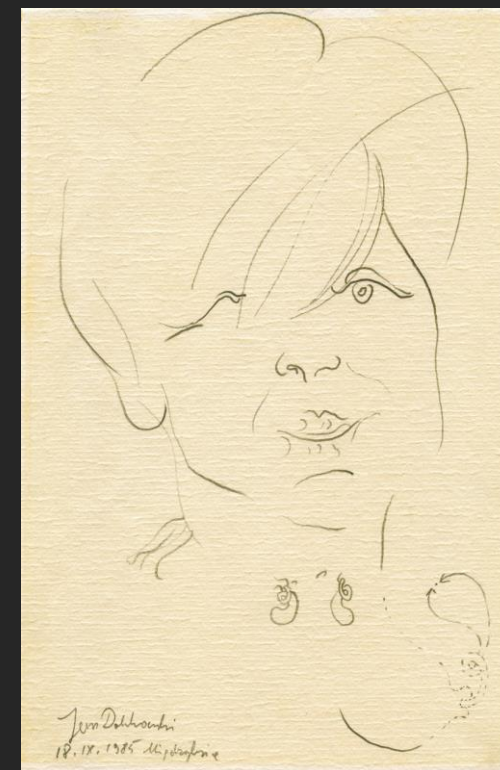
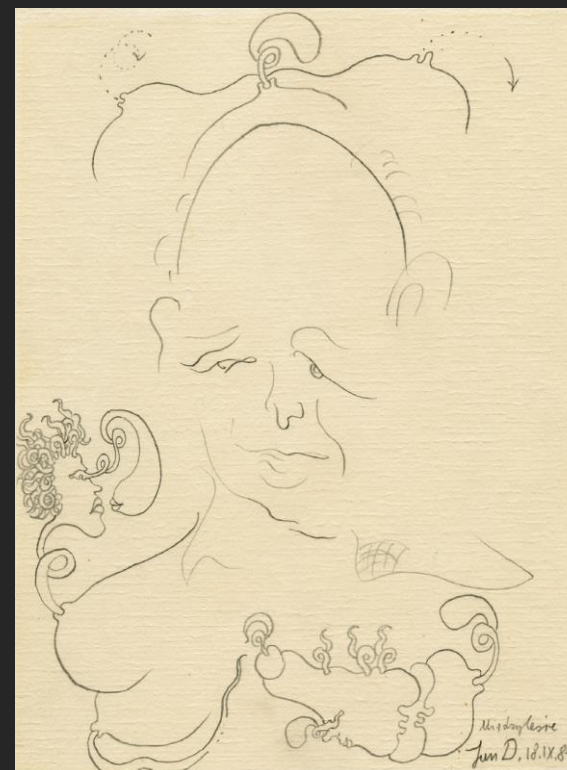


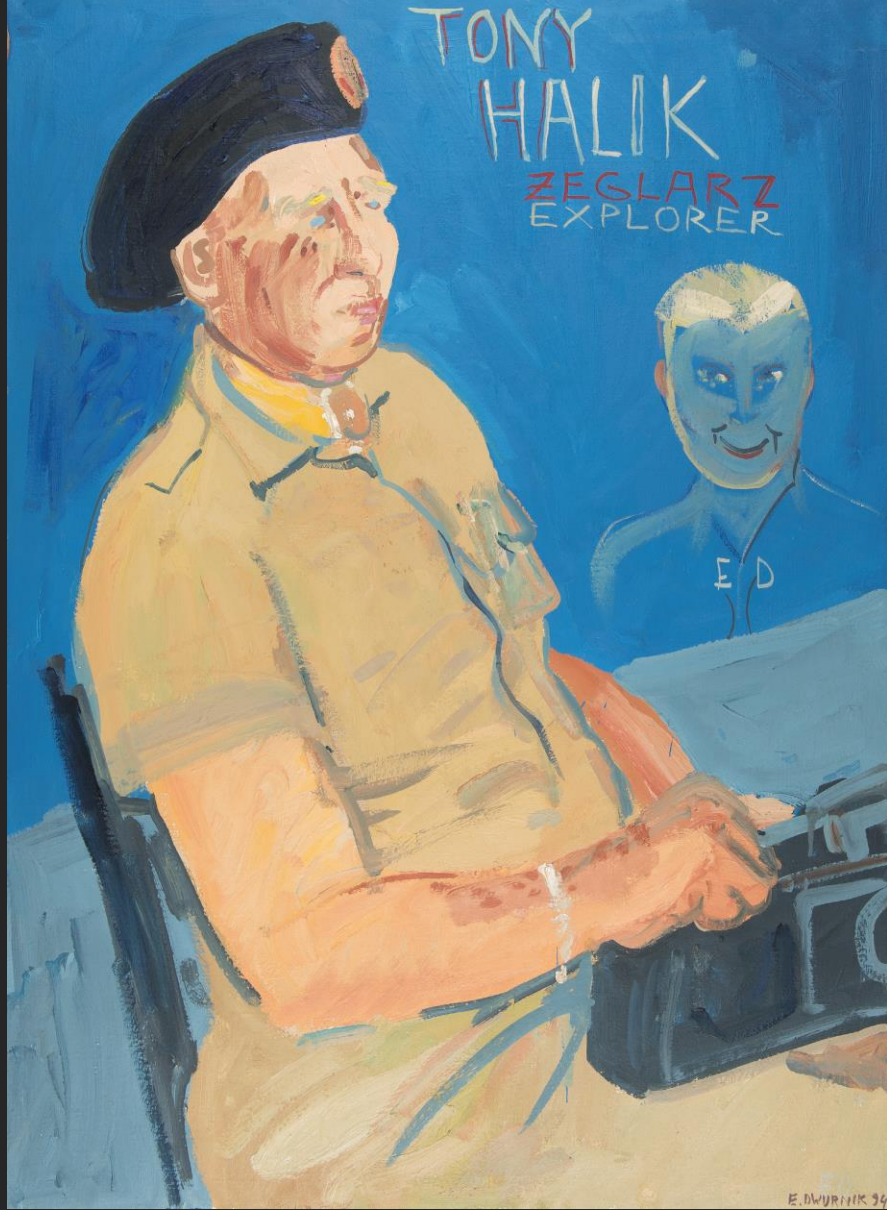
Portrety Tony'ego Halika i Elżbiety Dzikowskiej
1989

Tadeusz Łapiński
piórko na papierze
26 x 18,5 cm
MT/MP/241, MT/MP/238

Portrety Tony'ego Halika i Elżbiety Dzikowskiej
1985

Jan Dobkowski
ołówek na papierze
20 x 15 cm
MT/MP/239, MT/MP/237





Tony Halik żeglarz, eksplorator
1994

Edward Dwurnik
olej na płótnie, 101 x 73 cm
wł. Elżbieta Dzikowska

Tu byłem. Toni Halik
2020

Tomek Kawiak
technika własna na kartonie
100 x 70 cm
wł. Elżbieta Dzikowska



Tony Halik
2020

Katarzyna Fejdysz-Gronecka
technika mieszana
69 x 64 cm
wł. Katarzyna Fejdysz-Gronecka



Tony Halik i tsantsa
2020

Jan Dobkowski
olej na płótnie, 60 x 60 cm
wł. Elżbieta Dzikowska





Biały Indianin
2020

Grzegorz Wawrzyńczak
ołówek i tusz na papierze
49 x 34 cm
wł. Grzegorz Wawrzyńczak

Tony Halik (wówczas jeszcze Mieczysław/ Max Halik) po zakończeniu II wojny światowej, poślubił Pierrette Andrée Courtin, którą poznał we francuskiej wiosce La Folatière w departamencie Charente-Maritime. Młodzi zapragnęli szukać szczęścia poza Europą dlatego wyruszyli do Ameryki Południowej. Statek „Cordoba”, na pokładzie którego znaleźli się młodzi emigranci dopłynął 16 maja 1948 roku do Buenos Aires w Argentynie. Tak rozpoczął się okres podróży, przygód i spełniania marzeń o poznawaniu świata. Halik trudne polskie imię Mieczysław zmienił na Antonio, a gdy rozpoczął współpracę z NBC skrócił je na Tony. Zaczęli od wędrówek po Argentynie, realizując stopniowo coraz śmielsze wyprawy w głąb kraju i dalej - do Paragwaju i Brazylii. Najprawdopodobniej jeszcze w czasie wojny Halik posiadał umiejętność posługiwania się kamerą filmową, tajniki zawodu fotografa bowiem zgłębił mieszkając przed wojną w Polsce, w Zalesiu i Lubowidzu.



Tony Halik był niezwykle ambitnym i pracowitym człowiekiem. Pragnął nie tylko poznawać świat, chciał przede wszystkim odnieść sukces jako fotoreporter współpracujący z prestiżowymi czasopismami.

Zdjęcie małpki zdrętwiałej z przerażenia na widok zbliżającego się do niej węża przyniosło przełom w jego karierze. W 1954 roku rozpoczął współpracę z prestiżowym magazynem „Life”, a wkrótce również z amerykańską siecią telewizyjną NBC.





W 1955 roku Tony i Pierrette spędzili sześć miesięcy w Mato Grosso (w Brazylii) nad rzeką Araguaia wśród Indian Karajá, Kamayura oraz Indian Xavántes znad Rio das Mortes. W wiosce Karajá przebywali najdłużej, a Tony ponoć został przyjęty do grona współplemieńców otrzymując miano „Białego Indianina”. Nazywano go „Oni” natomiast Pierrette - „Masiederu”, czyli „młoda, piękna kobieta z innego plemienia”. Wrażenia z wyprawy Halik opublikował po hiszpańsku w książkach: „200 dias de Mato Grosso” i „Con cámara y rifle a través del Mato Grosso”, a także zachował na taśmach filmowych oraz na fotografiach. Przygody z brazylijskiej selwy po latach ukazały się w języku polskim i zatytułowane zostały „Z kamerą i strzelbą przez „Mato Grosso”.



Małżeństwo Halików wyruszyło w kolejną, tym razem czteroletnią wyprawę (1957-1961) wiodącą przez obie Ameryki, która wsparta została przez amerykańskie media: magazyn „Life” oraz telewizję NBC. Trasa z Buenos Aires na Alaskę oraz droga powrotna zajęła im 1536 dni.

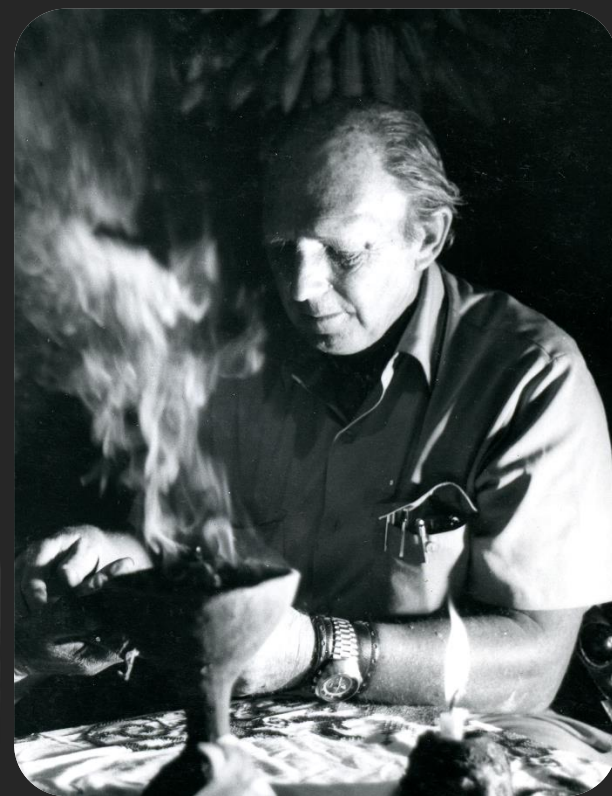
Podróżnicy pokonali 182 624 kilometry jadąc argentyńskim jeepem „Ika”. To była naprawdę wielka przygoda dla urodzonego w Toruniu Tony’ego, zwłaszcza, że podczas jej trwania w 1959 roku urodził się syn Halików, któremu dali indiańsko brzmiące imię – OZANA. Ponad dwa lata ten mały chłopiec spędził w podróży, będąc prawdopodobnie jednym z najmłodszych obywateli.



W 1962 roku Tony Halik otrzymał propozycję zamieszkania w Meksyku. Został wówczas stałym korespondentem amerykańskich mediów w tym kraju i człowiekiem od zadań specjalnych. Pod koniec lat 60. nadzorował budowę imponującego domu w stylu kolonialnym przy Calzada Desierto de los Leones. Dzisiaj to ekskluzywna dzielnica w mieście Meksyk. Pomieszczenia mieszkalne zajmowały 540 m².



W 1974 roku do Meksyku przyjechała Elżbieta Dzikowska, dziennikarka pracująca dla magazynu „Kontynenty”. Jednym z jej zadań było przeprowadzenie wywiadu z Halikiem dla polskiej telewizji. Elżbieta Dzikowska przez rok poznawała kraj i jego mieszkańców, związała się z Tonym - szalonym obieżyświatem i poszukiwaczem przygód, który dla niej zostawił Amerykę Łacińską i powrócił do Polski. Rozpoczął się kolejny ważny etap w życiu Tony’ego Halika, który przyniósł mu niezwykłą popularność i sławę w Polsce. Z Elżbietą Dzikowską stworzyli najbardziej rozpoznawalną parę dziennikarzy i podróżników lat 80. i 90.

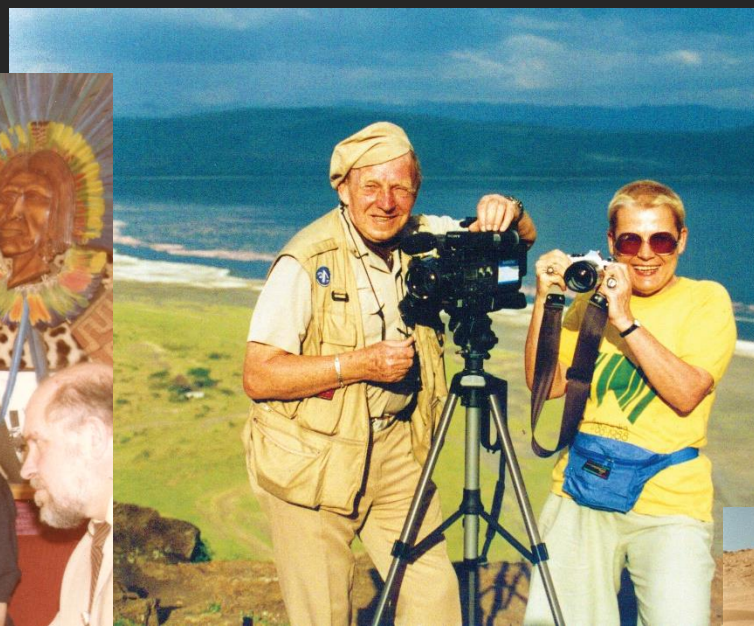


W polskiej telewizji Tony Halik po raz pierwszy pojawił się w programie Ryszarda Badowskiego „Klub sześciu kontynentów” w 1972 roku. Gdy w 1976 roku przeprowadził się do Polski na stałe, rozpoczęły się cykliczne programy. Najpierw wystartował serial „Tam, gdzie pieprz rośnie” (1982-1983), w którym na wizji występował Tony Halik i Ryszard Badowski. W 1984 roku Telewizja Polska wyemitowała nowy cykl „Tam, gdzie rośnie wanilia”, do którego dołączyła również Elżbiet Dzikowska. W końcu przyszedł czas na wieloletni serial „Pieprz i wanilia” (1986-1998). Stał się prawdziwym hitem i bił rekordy oglądalności.



„Tam, gdzie pieprz rośnie” – Tony Halik z Ryszardem Badowskim, 1983

Podróżnicy stworzyli niepowtarzalny duet, który przed telewizory przyciągał całe rodziny. Tony był spontaniczny, niezwykle oryginalny, opowiadający z wielkim entuzjazmem. Elżbieta natomiast pełna wdzięku, stonowana i niezwykle merytoryczna. Razem wybierali miejsca i tematy swoich programów, wspólnie podróżowali, nagrywali filmy i prezentowali je widzom. Wiele filmów powstało w trakcie podróży żaglówką zwaną „Halikówką”.



Tony Halik był namiętnym kolekcjonerem broni oraz nakryć głowy kupowanych w różnych zakątkach świata. Przedmioty te, jak trofea, wypełniały dom w Międzylesiu. Broń zdobiła gabinet, ściany korytarzy oraz „studio telewizyjne” znajdujące się w piwnicy. Najliczniej reprezentowana jest broń biała z Ameryki Łacińskiej. Jako Argentyńczyk, Tony Halik posiadał atrybuty związane z pasterzami gaucho: noże *facón*, charakterystyczne szerokie pasy, dekoracyjne ostrogi, bolasy i palcaty. Meksyk w kolekcji broni reprezentowały noże ze stanu Oaxaca zdobione grawerowanymi scenami myśliwskimi na klindze, Salvador natomiast okazałe maczety, niektóre w ozdobnych pochwach. W zbiorach Halika odnajdziemy też kilka intersujących przedmiotów: chińskie zestawy podróżne zawierające nożyki oraz pałeczki do jedzenia, sztylety myśliwskie, dżambije z Jemenu oraz z Maroka. Znaczną część kolekcji Halika tworzyła broń plemienna, przy czym najcenniejsza jej część obejmowała łuki, strzały i włócznie pozyskane podczas wypraw do Indian amazońskich w latach 50. i 60. XX wieku. Ekspozaty te trafiły do zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie. W kolekcji Muzeum Podróżników znalazły się dzidy, miecze oraz tarcze z Afryki.



Zestaw podróżny do jedzenia

Chiny, 1 poł. XX w.
stal, miedź, bambus
dł. noża 23 cm, dł. pochwy 20 cm
MT/MP/95



Noże

Meksyk, Oaxaca, XX w.
stal, drewno, skóra
dł. 33 cm, 34 cm, 31 cm
MT/MP/89, MT/MP/91, MT/MP/87



Nóż

Argentyna, XX w.
stal, alpaka, mosiądz
dł. noża 28 cm, dł. pochwy 19 cm
MT/MP/86



Miecz w pochwie

Kenia, XX w.
Masajowie
stal, kość, drewno, miedź, muszelki
dł. miecza 60 cm, dł. pochwy 55,5 cm
MT/MP/99

Dżambija

Jemen, XX w.
stal, drewno, skóra, tkanina
sztylet 31 x 6,8 cm
pochwa 23 x 19,5 cm, pas 110 x 7 cm
MT/MP/925



